

PIERĀDĪJUMU IESNIEGŠANAS IEROBEŽOJUMI UN PIELAUJAMĪBA APELĀCIJAS INSTANCĒ

LIMITATIONS AND ADMISSIBILITY OF SUBMITTING EVIDENCE AT THE APPELLATE INSTANCE

Daina Ose, Dr. iur.

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Civiltiesisko zinātņu katedras docente

Summary

Submission and assessment of evidence is one of the elements of the right to a fair trial, which must be ensured when reviewing a case in the court of first instance, as well as in cases provided for by law and to a certain extent in the appeal instance. Submission of evidence at the appeal instance is permitted only in exceptional cases, and under the condition that its non-submission at the first instance did not depend on the will of the parties to the case. Studying court practice shows that it is currently not possible to change the existing regulation of the law and refuse to present new evidence at the appeal instance. This would leave an undesirable impression on the court's duty to find a more correct and fair solution to disputes, as well as violate the rights of persons to a fair trial.

Atslēgvārdi: pierādījumi, tiesības uz taisnīgu tiesu, apelācijas instance

Keywords: evidence, right to a fair trial, appeal

Bez pierādījumu iesniegšanas un pierādīšanas procesa realizēšanas nav iedomājama neviena tiesvedības lieta, kurā tiek izskatīts civiltiesiskais strīds vai tiek konstatēti noteikti juridiskie fakti. Pierādījumu iesniegšana un novērtēšana ir viens no tiesību uz taisnīgu tiesu elementiem,¹ kura nozīmīgums ir vērtēts gan judikatūrā, gan juridiskajā literatūrā.

Pierādījumu iesniegšana ir katra lietas dalībnieka pienākums, ja persona aktīvi vēlas aizsargāt savas tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses. Tiesību doktrīnā ir nostiprinājies uzskats, ka pierādīšanas pienākums ir pierādīšanas smaguma sadalīšana starp pusēm, pieņemot, ka katra puse ir ieinteresēta noskaidrot tiesas priekšā tos faktiskos apstākļus, uz kuriem tā pamato savus prasījumus.² Tā kā šis pieņēmums ir balstīts uz civilprocesam raksturīgo sacīkstes principu un dispozitivitātes principu, tad pušu izvēle pierādījumu iesniegšanā nevar būt patvaļīga, bet tai ir jābūt realizētai

¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 136. lpp.

² Bukovkis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: autora izdevums, 1933, 340. lpp.

tikai tādā procesuālā kārtībā, kāda tā ir nostiprināta Civilprocesa likumā³ (turpmāk arī – CPL). Pierādījumu iesniegšanas sasaiste ar sacīkstes principu nepieļauj pierādījumu iesniegšanu jebkurā tiesvedības stadijā, bet gan pēc iespējas ātrāk, sagatavojot lietu iztiesāšanai, bet izņēmuma gadījumos pieļaujot pierādījumu iesniegšanu arī lietas iztiesāšanas stadijā, skatot lietu pēc būtības. Šāda pierādījumu iesniegšanas kārtība ir vērsta uz procesuālajām darbībām pirmajā instancē.

Eiropas Padomes rekomendācija R (84) 5 “Civilprocesa principi, kas paredzēti tiesiskuma darbības uzlabošanai” noteic, ka “tiesas procesam parasti vajadzētu sastāvēt no ne vairāk kā divām tiesas sēdēm, pirmā no tām varētu būt iepriekšējā lietas izskatīšana ar sagatavošanās raksturu, un otrajā notiktu pierādījumu izskatīšana, argumentu uzklauššana un, ja iespējams, sprieduma pieņemšana. Tiesai vajadzētu nodrošināt, lai visi otrajai tiesas sēdei nepieciešamie pasākumi tiek veikti pienācīgā laikā, un nedrīkstētu pieļaut nekādu atlikšanu, izņemot tad, ja atklājas jauni fakti, vai citos ārkārtējos un svarīgos apstākļos”.⁴ Vērtējot šīs rekomendācijas praktisko piemērošanu, ir atzīts, ka tā nosaka kritērijus tiesas spriešanas uzlabošanai, izmantojot elastīgākus un ātrākus tiesas procesus, nosaka nepieciešamību grozīt tos noteikumus, ar kuriem iespējams manipulēt vai kurus var ļaunprātīgi izmantot, tādējādi panākot kavēšanos, un nosaka nepieciešamību palielināt tiesu lomu procesa vadīšanā.⁵

Latvijas Civilprocesa likuma regulējums pierādījumu iesniegšanai ir paredzējis salīdzinoši elastīgas procedūras, lai vienlaikus nodrošinātu pēc iespējas pilnīgāku pierādījumu iesniegšanu lietā pirmajā instancē, savlaicīgu tās izskatīšanu un efektīvu tiesneša iesaistīšanos procesu vadīšanā, tostarp paziņojot pusēm par pierādījumu iesniegšanas nepieciešamību.

Saskaroties noteiktām pušu interesēm, civillietā īpaša loma ir piešķirta ne tikai efektīvai procesu vadīšanai, bet arī pušu un citu lietas dalībnieku godprātīgai savu tiesību un pienākumu izmantošanai.

Savukārt tiesas pienākums, skatot civiltiesisko strīdu, ir patiesības noskaidrošana. Bez savlaicīgas un pietiekamas pierādījumu iesniegšanas patiesības noskaidrošana nav iespējama. Uz nepieciešamību noskaidrot patiesību savulaik ir norādījis arī tiesību zinātnieks V. Bukovskis, uzsverot, ka, “lai gan pierādījumus iesniedz vai uz tiem atsaucas katra no pusēm, tiesai tomēr jāraugās uz tiem kritiski, jānoskaidro to objektīvā vērtība un jācensas noskaidrot patiesos, faktiskos lietas apstākļus, kam gala rezultātā jānoved pie patiesības”.⁶ Patiesības noskaidrošana ir katras civillietas virsmērķis, lai taisītu lietas apstākļiem atbilstošu un taisnīgu spriedumu.

Civilprocesam raksturīgais sacīkstes princips, kā arī līdztiesības princips rada priekšnoteikumus, lai puses, godprātīgi ievērojot procesuālās tiesības un pienākumus, ļautu tiesai noskaidrot iespējamo patiesību un taisīt taisnīgu spriedumu lietā.

Jautājums par pierādījumu iesniegšanu civillietā vienmēr ir bijis komplicēts. Tas lielā mērā ir saistīts ar pušu dispozitivitātes principu, kas ļauj pašiem lietas

³ Civilprocesa likums. LR likums. Pieņemts 14.10.1998. [29.03.2023. red.].

⁴ Eiropas Padomes Ministru komitejas 1984. gada 28. februāra rekomendācija Nr. R (84) 5 “Civilprocesa principi, kas paredzēti tiesiskuma darbības uzlabošanai”, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804e19b1> [aplūkots 03.03.2023.].

⁵ “Labās prakses” par laika vadību tiesvedībā apkopojums. CEPEJ (2006)13, Strasbūra, 2006. gada 8. decembris, <https://rm.coe.int/eiropas-tiesu-sistemu-efektivitates-komisija-cepej-labas-prakses-par-l/16807477d1> [aplūkots 03.03.2023.].

⁶ Bukovskis V. 1933, 332.–333. lpp.

dalībniekiem izvēlēties viņu rīcībā esošos labākos pierādīšanas līdzekļus, kuri nodrošinātu tiesai pietiekamu ticamību par pierādāmiem apstākļiem. Pierādīšanas pienākums jeb nasta ir noteikta CPL 93. panta pirmajā daļā, ietverot pierādīšanas standarta minimālās prasības, proti, kas tiesā kaut ko apgalvo, tam tas ir jāpierāda vismaz līdz saprātīgai ticamības pakāpei. Katrai procesuālajai darbībai jābūt veiktai likumā noteiktā attiecīgā procesuālajā stadijā, ievērojot attiecīgās stadijas mērķus un uzdevumus. Tas nozīmē, ka ne tikai tiesnesim, bet arī lietas dalībniekiem, godprātīgi realizējot savas procesuālās tiesības, procesuālā darbība jāveic atbilstošā laikā un pienācīgā kārtībā, lai nevilcinātu lietas virzību un ļautu pabeigt skatīt lietu pēc būtības samērīgā termiņā ar atbilstošu nolēmumu.

Latvijas civilprocess, līdzīgi kā tas ir noteikts arī citās Eiropas valstu jurisdikcijās, pieļauj, ka, no vienas puses, tiek norādīti termiņi, kuros lietas dalībniekiem ir jāiesniedz lietā visi pierādījumi, lai uzsāktu lietas izskatīšanu pēc būtības, no otras puses, skatot lietu pēc būtības, sacīkstes principa ietvaros, lietas dalībniekiem joprojām saglabājas tiesības iesniegt jaunus pierādījumus un pieteikt tiesai jaunus lūgumus.

Civillietā tiesas sprieduma taisīšana notiek, kad pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības, presumējot, ka līdz attiecīgajai procesa stadijai ir iesniegti un izvērtēti visi nozīmīgie pierādījumi lietā. Lai mazinātu negodprātību tādu lietas dalībnieku rīcībā, kuri cenšas novilcināt taisnīga sprieduma taisīšanu un savlaicīgu lietas izskatīšanu, apzinot prakses problēmu, likumdevējs gandrīz pirms desmit gadiem pastiprināja ierobežojumu iesniegt jaunus pierādījumus apelācijas instancē, ja šos pierādījumus varēja iesniegt, skatot lietu pēc būtības pirmajā instancē. Taču, kā redzams no normu redakcijām, jaunu pierādījumu iesniegšana apelācijas instancē nekad nav bijusi kā absolūtais aizliegums. Likumdevējs ir pieļāvis un arī tiesu praksē ir nostiprinājis, ka, pastāvot dažādām dzīves situācijām, lietas dalībnieku zināšanām par procesa virzību vai sacīkstes principa nozīmi civilprocesā, kā arī nevis tikai formāli, bet arī taisnīgai civillietas izskatīšanai pēc būtības, jaunu pierādījumu iesniegšana apelācijas instancē ir jāsaglabā, uzliekot tiesai pienākumu vērtēt katrā vienā gadījumā iesniegto pierādījumu nozīmību lietā. Tā, piemēram, kāda sprieduma motīvu daļā tiek norādīts, ka "Civilprocesa likuma 430. panta ceturtā daļa neparedz apelācijas instances tiesā pieņemt jaunus pierādījumus, ja bijusi iespēja tos iesniegt pirmās instances tiesā, taču, ņemot vērā, ka pirmās instances tiesas procesuālo normu pārkāpums novedis pie lietas nepareizas izspriešanas, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzībai pievienotie pierādījumi pieņemami kā nepieciešami civillietas taisnīgai izskatīšanai pēc būtības un vērtējami atbilstoši Civilprocesa likuma 97. un 430. pantam".⁷

Judikatūrā ir atzīts, ka atteikšanās pieņemt jaunus pierādījumus apelācijas instancē ir vērtējama kā procesuālā sankcija pret lietas dalībnieka negodprātīgu rīcību,⁸ skatot lietu pirmajā instancē. Tāpēc var piekrist atziņai, ka pierādījumu nepieņemšana nevar būt pašmērķis un tā nevar tikt izmantota, lai ierobežotu personas tiesības uz taisnīgu tiesu. Katram ierobežojumam ir jābūt pamatotam un izvērtētam. Ja lietas dalībnieks ir piekritis, ka var pabeigt skatīt lietu pēc būtības pirmās instances tiesā, tad šāda piekrišana arī nevar tikt dota formāli, neapzinoties sekas.

⁷ Rīgas apgabaltiesas 03.12.2014. spriedums lieta Nr. C33355214, Nr. CA-3435-14/5, <https://www.elieta.lv/web/aplūkots.05.03.2023.>

⁸ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 20.11.2018. spriedums lietā Nr. C33491515, SKC-646/2018, <https://www.elieta.lv/web/aplūkots.05.03.2023.>

Kopsakarā ar tiesas pienākumu, kurš nostiprināts CPL 93. panta ceturtajā daļā, proti, ja tiesa atzīst, ka par kādu no faktiem, uz kuriem pamatoti puses prasījumi vai iebildumi, nav iesniegti pierādījumi, tā paziņo par to pusēm un, ja nepieciešams, nosaka termiņu pierādījumu iesniegšanai, likumdevējs ir radījis mehānismu, lai visi lietā nozīmīgie apstākļi un iesniegtie pierādījumi tiktu izvērtēti pirmajā instancē.

Sekojojot prakses attīstībai gandrīz desmit gadu garumā, kopš ir veikti grozījumi CPL 430. panta ceturtajā daļā, vērā ņemama ir atziņa, ka nav pieļaujama ne tikai apelācijas sūdzības grozīšana vai papildināšana pēc apelācijas sūdzības iesniegšanai paredzētā termiņa notecēšanas, bet arī jaunu pierādījumu iesniegšana apelācijas instances tiesā, tomēr, ja ir pastāvējuši objektīvi attaisnojošie apstākļi, kuri nav atkarīgi no lietas dalībnieku gribas, apelācijas instances tiesai šādos gadījumos iesniegtie jaunie pierādījumi ir jāpieņem,⁹ jāvērtē to nozīme un ietekme uz lietas taisnīgu risinājumu. Neapšaubāmi, šāda pieeja palielina apelācijas instances tiesnešu darba apjomu, pamatojot no jauna iesniegto pierādījumu pievienošanu vai nepievienošanu lietas materiāliem. Taču tādai pieejai ir arī sabiedrību audzinošs raksturs, radot izpratni par procesa vešanu un lietas izskatīšanas kārtību.

Jaunu pierādījumu pieļaujamība apelācijas instancē, pastāvot objektīviem apstākļiem, kuri radījuši šķērslī šo pierādījumu iesniegšanai vai vērtēšanai, skatot lietu pirmajā instancē, ir vispār izplatīta prakse Eiropas valstu regulējumā. Tā, piemēram, Vācijas Civilprocesa likuma¹⁰ 531. § noteic, ka jaunus faktus vai pierādījumus, kas vēl nav apspriesti pirmajā tiesvedībā, var izmantot tikai noteiktos gadījumos. Tas ir iespējams gadījumos, kad pirmās instances tiesa šos pierādījumus neuzskatīja par svarīgiem vai ja tie iepriekš netika iesniegti procesuālas kļūdas dēļ.

Jaunus pierādījumus nevar izmantot apelācijas kārtībā, ja puse tos iepriekš nav iesniegusi savas nolaidības dēļ vai ja pirmās instances tiesa to pamatoti izslēdza no pierādījumu iesniegšanas. Līdzīgi apsvērumi jaunu pierādījumu iesniegšanas pieļaujamībai apelācijas instancē ir ietverti arī Igaunijas Civilprocesa likuma¹¹ 652. §, paredzot iespēju iesniegt jaunus pierādījumus, ja tie ir tikuši atstāti bez ievēribas pirmās instances tiesā vai arī ir bijuši šķēršļi šī pierādījuma iesniegšanai pirmajā instancē, vai par šiem pierādījumiem uzzināja tikai pēc lietas izskatīšanas pirmajā instancē. Turklāt svarīgs ir ne tikai apelācijas instances tiesas vērtējums saistībā ar šāda pierādījuma pieļaujamību apelācijas instancē, bet arī civiltiesiskā strīda pretējas puses dota piekrišana jauna pierādījuma pievienošanai.

Eiropas Civilprocesa noteikumu¹² (*Model European Rules of Civil Procedure*) 168. pants sniedz rekomendācijas par pierādījumu iesniegšanu apelācijas instancē, nosakot, ka jaunu pierādījumu iesniegšana ir pieļaujama tikai tad, ja tos nevarēja iesniegt pirmajā instancē vai tie tika kļūdaini noraidīti, vai tos nevarēja iesniegt tādu iemeslu dēļ, kuri atrodas ārpus puses kontroles.

⁹ Senāta 21.07.2021. Rīcības sēdes lēmums lietā Nr. C30803519, SKC-925/2021, <https://www.at.gov.lv/lv/tiesu-prakse/judikaturas-nolemumu-arhivs> [aplūkots 05.03.2023.].

¹⁰ Zivilprozessordnung [Vācijas Civilprocesa likums], <https://dejure.org/gesetze/ZPO> [aplūkots 05.03.2023.].

¹¹ Tsviivilkohtumenetluse seadustik [Igaunijas Civilprocesa likums], <https://www.riigiteataja.ee/akt/109042021017> [aplūkots 07.03.2023.].

¹² Model European Rules of Civil Procedure. From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure, https://www.eu.oceanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/200925-eli-unidroit-rules-e.pdf [aplūkots 07.03.2023.].

Pamatojoties uz aplūkotojām regulējumiem, ir redzama kopēja tendence, ka jaunu pierādījumu iesniegšana apelācijas instancē ir pieļaujama tikai tad, ja pastāv noteikti un no pušu gribas neatkarīgi apstākļi, kuri traucēja vai bija šķērslis šo pierādījumu vērtēšanai pirmajā instancē. Vienlaikus ir jāuzsver, ka normatīvajā regulējumā nav pieļaujams absolūts aizliegums tiesai pieņemt jaunus pierādījumus apelācijas instancē. Katrs puses lūgums par jaunu pierādījumu pievienošanu lietai ir jāvērtē, analizējot ne tikai formālos pievienošanas kritērijus, bet arī attiecīgās puses sniegtos pamatojumus un nozīmīgumu taisnīgai lietas izskatīšanai. Turklāt tiesību uz taisnīgu tiesu ietvaros, tiesai pievienojot vai atsakot pievienot jaunus pierādījumus apelācijas instancē, sprieduma motīvu daļā ir jānorāda attiecīgās darbības veikšanas apsvērumi.

Kā piemēru var minēt Lietuvas praksi. Arī Lietuvas Civilprocesa likums¹³ paredz līdzīgu regulējumu, kāds tas ir Latvijas Civilprocesa likumā, ierobežojot, bet nevis formāli atsakot pievienot jaunus pierādījumus apelācijas instancē izskatāmajās lietās.

Taču salīdzinājumā ar Latvijas spriedumiem Lietuvas tiesu spriedumos¹⁴ ir redzama plašāka argumentācija jaunu pierādījumu pievienošanai vai atteikumam pievienot lietai apelācijas instancē.

Plašāka argumentācija ir nepieciešama ne tikai, lai paši lietas dalībnieki apzinātos savas pieļautās kļūdas, bet arī sabiedrības kopējai izglītošanai.

Pētot Latvijas tiesu praksē taisītos nolēmumus,¹⁵ kuros ir ietverta norāde par lietas dalībnieku pieteikto lūgumu lemt par jaunu pierādījumu iesniegšanu apelācijas instancē, ir vērojama skaidri izteikta tendence, ka šāds lūgums tiek noraidīts ar formālo norādi par jaunu pierādījumu nepieņemšanu apelācijas instancē. Tā, piemēram, spriedumos bieži ir sastopama frāze: "Apelācijas instances tiesā, iesniedzot [pierādījumu], puse nav norādījusi, kāpēc šāds pierādījums netika iesniegts pirmās instances tiesā, līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 430. panta ceturto daļu ir pamats to nepieņemt."¹⁶ Tas nozīmē, ka pats lietas dalībnieks ir iesniedzis jaunus pierādījumus, nespējot pamatot to neiesniegšanas šķēršļus pirmās instances tiesā. Tādējādi atteikums šos pierādījumus pievienot lietai apelācijas instancē ir vērtējams kā procesuālā sankcija par negodprātīgu tiesību izmantošanu arī tādos gadījumos, kad lietas dalībnieks nav pienācīgā kvalitātē sagatavojies lietas izskatīšanai pirmās instances tiesā, proti, nav pietiekamā apjomā realizējis procesuālās tiesības, kuras izriet no sacikstes principa un dispozitivitātes principa. Tādējādi, tikai iepazīstoties ar tiesas nolēmumu, lietas dalībnieks izprata savas pasīvās rīcības sekas un saredzēja iespēju apelācijas instancē veikt tās darbības, kuras bija jārealizē pirmās instances tiesā. Jāņem vērā, ka nokavētām darbībām atpakaļgaita tiesvedības procesā nav paredzēta, izņemot likumā norādītos gadījumos, kad ir būtiski aizskartas personas tiesības uz taisnīgu tiesu tiesas vai tiesneša rīcības rezultātā (CPL 427. pants).

¹³ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso [Lietuvas Civilprocesa kodekss], <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.162435> [aplūkots 07.03.2023.].

¹⁴ Sk.: Lietuvas Apelācijas tiesas 04.02.2020. nolēmums civillietā Nr. 2A-479-450/2020 vai Lietuvas Augstākās tiesas 02.12.2016. nolēmums civillietā Nr. 3K-3-1-701/2016, <https://eteismai.lt> [aplūkots 07.03.2023.].

¹⁵ Latvijas tiesu portāla e-pakalpojumu vietne. Anonimizētie nolēmumi, <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi>.

¹⁶ Sk.: Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 20.01.2023. spriedums lietā Nr. C69236122, lietas arhīva Nr. CA-0021-23; sk.: Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 28.10.2022. spriedums lietā Nr. CA-0225-22/11, <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi> [aplūkots 07.03.2023.].

Pētot tiesu nolēmumus, vienlaikus tika apzināti arī tādi gadījumi, kad, pastāvot noteiktiem apstākļiem, apelācijas instances tiesa ir pieņēmusi un vērtējusi jaunus pierādījumus lietā. Apkopojot tiesu spriedumos minētos jaunu pierādījumu pieņemšanas gadījumus apelācijas instancē, tika konstatēts, ka:

- nebija iespējams pierādījumu savlaicīgi iesniegt, jo pierādījums radās pēc pirmās instances tiesas sprieduma taisīšanas;
- noticis Civilprocesa likuma 93. panta ceturrtās daļas pārkāpums – tiesa nav informējusi puses par pierādījumu trūkumu;
- apelācijas sūdzībai atkārtoti pievienots lietā jau esošais pierādījums, kuru pirmās instances tiesa spriedumā nav vērtējusi, bet tā nozīme ir atkārtoti argumentēta apelācijas sūdzībā;
- apelācijas sūdzība pamatota ar tiesas pienākumu noskaidrot patiesību lietā, norādot, ka tiesai ir pienākums jebkurā situācijā nonākt pie pareizākā un taisnīgākā strīdus risinājuma, konkrētajā gadījumā tas nav iespējams bez apelācijas sūdzībai pievienoto pierādījumu vērtēšanas;
- pirmajā instancē paliek neizlemts uz vēlāku laiku atlikts jautājums par liecinieka nopratināšanu.

Tādējādi norādītie gadījumi atbilst tam, kas CPL 430. panta ceturrtās daļas saturā ir saprotams ar vārdiem “attaisnojoši iemesli”, proti, no personas gribas neatkarīgi gadījumi. Ņemot vērā pierādījumu nozīmi civiltiesiskā strīda taisnīgai izskatīšanai un to, ka praksē nav iespējams pilnībā izslēgt tādu apstākļu pastāvēšanu, kas ietekmē taisnīgu strīda risinājumu, atteikties pilnībā no jaunu pierādījumu iesniegšanas apelācijas instancē nav pieļaujams.

Kopsavilkums

1. Savlaicīga un pietiekama pierādījumu iesniegšana ir katra lietas dalībnieka pienākums, ja persona aktīvi vēlas aizsargāt savas tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses.
2. Jaunu pierādījumu iesniegšana apelācijas instancē ir pieļaujama procesuāla darbība, ja pierādījumi, skatot lietu pirmajā instancē, netika iesniegti no personas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ vai netika ņemti vērā un vērtēti tiesas spriedumā.
3. Eiropas valstu normatīvajā regulējumā ir nostiprinājies vienots uzskats par gadījumiem, kad ir pieļaujama jaunu pierādījumu iesniegšana apelācijas instancē, lai ievērotu personu tiesības uz taisnīgu tiesu. Savukārt aktuālie tiesu prakses gadījumi liecina, ka attiecīga regulējuma saglabāšana normatīvajos aktos ir nepieciešama, lai tiesa nonāktu pie pareizākā un taisnīgākā strīdu risinājuma.